

DIALOG V TRÁVĚ

Přijel za mnou kamarád z Prahy. Malíř, fotograf a karikaturista. „Musel jsem uniknout mimo ten pražskej smrádek,“ řekl na úvod a pokračoval: „Je to už nakažlivý. Každý den tak blízko těm nádhernejm budovám, kde sídlí moudří a mocní, kteří produkují nápady na blití – to hrozí, že bud’ skočím z mostu do Vltavy – nebo...“ Nedopověděl, ale místo toho vytáhl z příručního kufříku láhev červeného. „Hele, vid’ že mě vezmeš do revíru, budeme koukat na zvířátka a já si přitom vyčistím kebuli...“

Bylo na něm vidět, že ho něco tíží. Neodmítnul vstávat ve tři ráno, on, který byl zvyklý pracovat až do půlnoci, ale pak si do oběda poležet. Tak jsme vyjeli do revíru plného barev jara. Do osmi jsme vydrželi sedět na posedu, ale srnec, který tady jinak vycházel pravidelně, jsme se nedočkali. Les za našimi zády žil naplno bušením datlů, bubláním divokých holubů, a dokonce jsme zaslechli kvikot letošních selat. Dívali jsme se do louky; zářila bělostí kopretin a modří zvonků.

„Slezme dolů, už mám votlačenej zadek. Lehnete si na záda do trávy a slunce nám vopálí ksichtíky...“

Mezi loukou a lesem byla uzounká mez. Voněla tam mateřídouška a z lesa sem tam zavanulo vůni budoucích praváků a křemenáčů. Pušku jsem položil vedle, hlavní se opřela o zarostlý mravenčí kopeček a byla pěkně po ruce. Tokdyby náhodou ten náš srnec odněkud vykoukl.

Přítel utrl stéblo trávy a začal ho kousat. Ruce složil za hlavou, přivřel oči a chvíli, ale jen opravdu maličkou chvíli, mlčel.

„Příroda je chrám – nebo ještě víc! Skutečněj život obklopenej takovou přemírou krásy, že ti to nadlehčí vnitřnosti i mozek. Stejněj pocit snad ještě můžeš zažít v přítomnosti krásný ženský, v okamžiku, kdy poznáš, že stačí vztáhnout ruku a máš ji jenom sám pro sebe. Příroda – cožpak já tobě vůbec mohu vyprávět vo tom, co znáš jako svý boty? Hele, já nejsem ani básník ani spisovatel. Můžu tak akorát nakreslit chechtající se stromy a srnečka, jak se ti za stromem pošklebuje. Chlape, já ti tak závidím!“

Začal jsem mít pocit už tolikrát zažitý: tělo se vtiskává do země, slunce prohřívá krev a nutí ji proudit rychleji. Kolikrát jsem tak usnul a dospal probdělou noc. Kolikrát jsem pak musel vytřepávat z kalhot a košile mravence. Ale také se mi stalo, že na pár kroků ode mne se popásala zvěř. Taková byla myslivost a taková – snad – zase jednou bude. Pohodová, plná napětí a bohatá na zážitky, které jsou většinou lidí nedostupné.

Dva muži leží vedle sebe, tráva příjemně chladí a báječně voní: jako voní třeba nedělní puding s troškou malin a jahod – nebo jak voní vlasy ženy, když si je umyje a ještě nestačí tu přirozenou svěží vůni přeplácát lakem na vlasy světové značky.

„Člověče, tady jednomu dochází, jak ten svět blbne. Jedni na druhé vrhají bomby či rakety, politici mají plno keců, ze kterých je normálnímu občanovi na blití, a dívají se na nás jako na úplný pitomce... Já tady myslím úplně na jiné věci. Víš, jednou jsem se miloval s nádhernou holčkou právě v takový zeleni. Bylo to v Šárce, myslím. Těch kytek voko, včelí bzukot a zrovna takový překrásný nebe, co máme dnes nad hlavou. Byl jsem s tou holčkou ještě vod tý doby mockrát, v krásným bejváku, ale už to nikdy nebylo takový jako tam, poprvé, v náručí přírody. Já v tom uzavřeným prostoru už asi nebyl tak zajímavěj, nedokázal jsem plácát vo pěknějch věcech, což holky mají moc rády. Byt, kamaráde, nepřivádí člověka do stavu, v němž dokáže plánovat cesty kolem světa, únosy krásnejch ženskejch, trhání kokosových ořechů a výchovu dětí, co ani nemusí bejt zrovna tvoje. Mezi čtyřma stěnama, a to musíš bejt kapku pod parou, dokážeš ze sebe vymáčknot akorát něco, co se s přírodníma námětama dá srovnat asi jako roztrhaněj hadr s hedvábnou košilí.“

Nad hlavami se nám vznášelo káně, z lesa nad pole táhlo hejno krkavců. Sáhł jsem po dalekohledu. „Vidíš je, mrchy černé? Pijí myslivcům krev, protože likvidují srnčata. Za pár let bude srnčí zrovna tak vzácné, jako jsou už ted' zajáci a koroptve...“

Přítele moje povzdechnutí zaujalo. Nadzvedł se na loktech, rukou zaclonil oči a pozoroval černý mrak. „Páááni, loupežníci na tahu. Mám pocit, že se nad naši zemi stahují mračna. Tady krkavci, v Praze mafiáni. Co s tím budete, vy, zelení dělat?“

„Nic, protože krkavce chrání zákon...“

„Hele, to myslíš vážně? Zákon chrání verbež, co zabijí krásu?“ Mávl rukou: „Je to všecko jaksi naruby...“

Opustil krkavce a vrátil se k původnímu tématu. „Jen příroda má sílu dobíjet člověka energií. Já si to uvědomil tehdy, když mě vzal kamarád na ryby. Povídal: zahod' tužku a pojed' k noční řece. Pomyslel jsem si, že se zcvoknul, ale byl to dobrej kamarád, tak jsem s ním jel...“

„No, a?“

„Bylo to fantastický! S ženskou jsi v ráji tak dlouho, jak ti to dovolí tvý tělo. Jenže tam na břehu řeky, jak jsme lovili ryby a byla tma jako v pytli, jsem se dostal do podivnýho tranzu. Ne, nic jsme nepili,“ odmítl mou ještě nevyslovenou narážku. „Ani to nebylo nutný. Zpočátku jsme blbě koukali na nějaký zářící koule na vlasci – říkal tomu čihátka, ale jak přibývalo tmy a kamarád zapálil ve dvou sklínkách svíčky, tak po mně sáhla představivost a vjely do mě pocity, jaký jsem ještě nezažil. Jestli jsem zvečera litoval, že nemůžu spát v pořádný posteli jako všichni ostatní rozumní lidi, tak to pominulo. V zádech jsem ucítil podivné mrazení, jako kdyby za námi bylo NĚCO, co sice nevidíš, ale víš, že tam je a má tě v moci. Brrr! Páteř mi ztuhla – nebyl to strach, ale vědomí přítomnosti osudu. Kolem čihátek kmitali netopyři; to bys neřekl, že tak umí vrzat zoubky. Najednou něco zabralo, prut mizel v řece, kamarád po něm skočil a začal tanec. Co ti mám povídat – úhoř

jako ruka. Do půlnoci jsme jich chytli ještě pět. Pak jsme lehli do spacáku a spali jako mimina. Kránu až k nám přišla srna, do vaku s jídlem našli slimáci a vocucali nám chleba. Tak jsem to vokrájeli a obložili šunkou. Tehdy jsem pochopil sílu a kouzlo přírody...“

Držel jsem u očí dalekohled a pozoroval káně. Bylo nádherné a majestátní. Vytáčelo nad námi kruhy a chvílemi zapískalo...

„Tak ses dal na rybařinu? Ještě s tím kámošem chodíš k řece?“

„Už ne, je – nemocnej. Vážně. Já ti ho vlastně ani vod tý doby, kdy mě vzal na ryby, pořádně neznal. Vůbec jsem nevěděl, že o tý přírodě tolik ví. Tvrdil, že divoká kachna vysedí mladé i na stromě. A taky, že prý vlašťovka nemá žluč – ani jelen ji nemá... No, řek bys, že taková lesní kráva nemůže trpět na žlučnickový kameny?“

Řekl jsem mu, že jelenovi můžeme závidět všechno, kromě parohů ovšem.

Káně vynášel vzdušný proud stále výš, až se změnilo v pouhou tečku. Odložil jsem dalekohled a uvažoval, jak přítele zvednout a vrátit se s ním domů, k dobré snídani, kterou nám žena předloží v altánku pod rozkvetlou jabloní. Pak jsem pochopil, že se ještě nevyprávěl, že za mnou přijel jen proto, abych mu pomohl se zbavit tíhy starostí o kamaráda rybáře.

„Von ti měl ještě psíka – čubka to byla. Celá hnědá, moc milá a patřila k rase, co kouše do zajíců, ale do lidí ne. Na lidi jsou vlčáci...“

„Ovčáci,“ opravil jsem ho.

„To je taky pěkná blbost, říkat tvorů, co vzešel z vlka, jménem takovýho ubečenýho nemehla. Dyt' vlci tu byli dřív než bačové, nebo ne?“

Posadil jsem se, abych mohl obhlédnout krajinu před námi. „Co je tomu rybáři a majiteli psa?“

„Nevím – a nechci to ani vědět. Litoval bych ho, a to v on si nezaslouží, protože to dycinky byl celej chlap a žádná baba. A měl rád slivovici. Když jsme tak u toho pít: každej pořádněj truňk má základ ve zdravý přírodě. Švestky – slivovice, hrozny – víno a z vína

se dá vypálit koňak, ale ten pravej, jak to umí Gruzínci nebo Francouzi. My tak akorát pálíme chlást z nahnilejch brambor, co by patřily do hnoje.“

Odmlčel se. Pak přešel dlaní oči. „Vidíš něco?“

„Jó, na protější stráni je ten náš srnec.“

„Tak mu dej pokoj. Ať si žije! Třeba tady někde poblíž má tu svou srnu a její mládě, co je i jeho...“

Zvedl jsem pušku a vytáhl z hlavně náboj. Měl pravdu, dnešní ráno bylo něčím zvláštní. Třeba tou jeho výpovědí o strachu. V každé větě se promíchávala myšlenka na hrozící zánik s myšlenkou na vztah muže a ženy, ze kterého může vzejít nový život...

Plynule navázal, třebaže jsem nic hlasitě neřekl. „Já si myslím, že v přírodě by si každej měl vybírat manželku, ženskou pro život. Do louky ti totiž žádná zmejkapovaná krasotinka nepůjde za nic na světě. Ale zato pořádná holka, taková, co mluví a činí zcela srozumitelně a přirozeně, ta se trávě nebrání, ta

má ještě zdravý instinkty, nezdegenerovaný. Taková holka se na tebe nedívá skrze auto, vilu, chatu a – peněženku. Ta v tobě vidí nejdřív chlapa – a to je jediný správný...“

Na chvíli znejistěl... „Teda, v dnešní době jim podobnejch asi už moc taky nebude, vid’?“

„Když tě tak poslouchám, tak ty asi do dnešní doby už rovněž nepatříš.“

Posadil se a pokýval hlavou. „To tedy ne! Je to sice dobrý, když ti doktoři třeba vymění srdce nebo voperujou kus železa do nohy, abys nekulhal. Hele, když mluvím vo tom srdci. Není to proti přírodě, když vezmou srdce z nebožtíka, aby se do rakve nedostal někdo ještě trošku živej? Ale to je taky vše, co na civilizaci uznávám. Doktory, který se staraj vo to, abychom tu byli co nejdýl, co nejdýl v přírodě, ne v pitomý škatulce, kde už ani dveře nevržou, jak by pořádně měly, protože nejsou ze dřeva, ale z nějaký umělý hmoty. Ještě tak, aby ti doktoři se naučili měnit lidem mozky. Mnoha pitomcům by to jen prospělo.“

Mávl rukou a chytil sluníčko sedmitečné.

„Vidíš, zárnej příklad. Živí se mšicema a kálí jed – kantaridín, teda afrodiziakum. Je to prý lepší než modrá pilulka. Mšice zase žerou listí, který roste na stromě. Tak to odjakživa chodilo, pokud se nevobjevil člověk. Ten začal mšicím to listí závidět, tak stromy stříkal jedem a potom jedl ovoce z toho samýho stromu. A dneska mu ten jed dělá stejně zle jako těm mšicím. Zabíli jsme mšice a s nima i sluníčka sedmitečná. Pan Ondřej Sekora by dneska přišel vo inspiraci a knížku Ferda Mravenec by už nenapsal. Víš, oni ted’ lidi umíraj na takovou odpornou a nepřirozenou nemoc. A mně vadí, že umíraj i ty lidi, co jedy v přírodě nechtěli. Je to hrozný, když musí vodejít člověk, co měl tak rád přírodu...“

Vstal jsem a podal mu ruku. Přitáhl se ke mně, jako by hledal pevnou oporu. Tak jsem mu hodil spásné lano v podobě věty: „Třeba ten tvůj přítel neodejde, třeba je díky přírodě tak silný, že to vydrží, že se ubrání...“

Koukl po mně tak, že mi bylo jasné, jak ho to povzbudilo. A dál jsme o tom jeho příteli nemluvili. Ani o přírodě. Řekli jsme si v té louce všechno, co mělo cenu a smysl...

Štěpán Neuwirth